

ПІДСУМКОВА СЕМЕСТРОВА РОБОТА

8 клас, I семестр

ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ

Загальна характеристика роботи

Діагностична робота складається з двох частин — А та В.

Частини А і В містять по 7 завдань різних типів, що стосуються військово-політичних подій, суспільних процесів та культурних явищ України від Люблінської унії до середини XVII ст., включно з подіями Козацької революції під проводом Богдана Хмельницького.

Час виконання

- **Загальний час:** 90 хв.
- **Частина А:** 45 хвилин
- **Частина В:** 45 хвилин

Групи результатів за свідоцтвом досягнень (відповідно до ДСБСО 2020)

- **ГІО1:** Орієнтується в історичному часі й просторі
- **ГІО2:** Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту
- **ГІО3:** Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Максимальна кількість балів

За виконання всіх завдань максимально можна набрати **59 «сирих» балів**:

Різновиди завдань у роботі

Різновид	№ завдання	Оцінювання
Завдання з вибором однієї правильної відповіді	1	Кожне завдання оцінюється за принципом «все або нічого»: учень отримує 1 бал за правильну відповідь у відповідній групі результатів або отримує 0.
Завдання з вибором кількох правильних відповідей	2.1, 8.1, 9.1, 10.1, 13.1, 14.1	Нараховується 1 бал за кожну правильно обрану відповідь (часткове оцінювання) або оцінюється за принципом "все або нічого" залежно від завдання.
Завдання на встановлення відповідності	3, 12.1	Кожне завдання оцінюється за принципом 1 бал за вибір одного правильного варіанту.
Завдання на встановлення послідовності	13.2	Оцінюється за принципом "все або нічого"
Завдання на роботу з картою	4	Оцінюються за деталізованими рубриками, наведеними нижче.
Завдання з короткою або розгорнутою відповіддю	2.2, 5, 6, 7, 8.2, 9.2, 10.2, 11.3, 12.2, 13.3, 13.4, 14.3	Оцінюються за деталізованими рубриками, наведеними нижче.
Завдання ТАК/НІ	8.1, 11.2, 14.2	Оцінюється кожна правильна відповідь окремо

Критерії оцінювання завдань відкритого типу

Завдання 2.2. Риторика Богуна

Максимум: 2 бали

Орієнтир:

[9 ГЮ 3.2.2-1] - на основі аналізу джерела ідентифікує події та явища політичної, соціальної, економічної, культурно-інтелектуальної історії, історії повсякденності тощо

Галузеві критерії оцінювання:

Бали	Дескриптор
2	Самостійно пояснює МЕТУ риторики Богуна (переконати козаків не підтримувати союз з Москвою). Наводить 2-3 обґрунтовані приклади використання емоційної мови, аргументуючи зв'язок між риторикою та впливом на козаків.
1	Наводить лише загальне пояснення без конкретних прикладів емоційної мови.
0	Не може пояснити мету риторики або відповідь відсутня.

Приклади правильних відповідей:

- **2 бали:** "Іван Богун використовує різкі, емоційні слова ('рабство', 'худоба', 'живим у вогонь'), щоб налякати козаків і створити негативний образ Московії. Він хоче переконати козаків не підтримувати союз з Москвою, апелюючи до козацької свободи як найвищої цінності."
- **1 бал:** "Богун хотів переконати козаків, що Москва погана. Він використовував емоційні слова."
- **0 балів:** Відповідь неправильна, нелогічна або відсутня.

Завдання 4. Робота з картою Зборівського договору

Максимум: 4 бали

Орієнтир: [9 ГІО 2.1.1-4] перетворює інформацію з історичних та географічних карт в текстову форму і навпаки;

Галузеві критерії оцінювання:

Бали	Дескриптор
4	Самостійно правильно обводить ТРИ міста, які входили до складу Війська Запорозького за Зборівським договором (з воєводств: Київське, Чернігівське, Брацлавське). Правильно підкреслює ОДНЕ місто, найближче до столиці (Чигирин).
3	Правильно обводить 3 міста, але помиляється з найближчим до столиці АБО обводить 2 міста правильно та правильно визначає найближче.
2	Правильно обводить 2 міста з трьох воєводств.
1	Правильно обводить 1 місто.
0	Не може позначити на карті ,або відповідь відсутня.

Приклади правильних відповідей:

- **4 бали:** Обведено три міста (наприклад: Київ, Чернігів, Житомир або Київ, Чернігів, Вінниця або інші комбінації з цих воєводств). Підкреслено найближче до Чигирин місто (Черкаси).
- **0 балів:** Обведено міста, які не входили до Війська Запорозького (Львів, Луцьк, Харків тощо).

Завдання 5. Порівняння договорів (Зборівський і Березневі статті)

Максимум: 7 балів (5.1 - 1 бал, 5.2 - 6 балів)

5.1. Вибір договору (1 бал)

Орієнтир:

[9 ГІО 4.2.3-1] чітко формулює та висловлює судження стосовно суспільних ідей з урахуванням власного досвіду, різних видів інформації

Учень має визначити, який договір більше відповідав інтересам козаків. Відповідь може бути різною, оцінюється обґрунтування у 5.2.

5.2. Аргументація (6 балів)

Орієнтир: [9 ГІО 1.2.3-1] визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій;

[9 ГІО 3.2.2-1] на основі аналізу джерела ідентифікує події та явища політичної, соціальної, економічної, культурно-інтелектуальної історії, історії повсякденності тощо;

[9 ГІО 4.2.3-2] аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей;

Галузеві критерії оцінювання:

Бали	Дескриптор
6	Наводить ТРИ конкретні, обґрунтовані аргументи з текстів угод. Кожен аргумент містить: конкретний факт з тексту + пояснення, чому це важливо для козаків.
4	Наводить 2 повністю обґрунтовані аргументи з фактами та поясненнями.

2	Наводить 1 повністю обґрунтований аргумент або 2-3 аргументи без достатнього пояснення.
0	Не може обґрунтувати вибір або відповідь відсутня

Схема оцінювання: 2 бали за кожен повний аргумент (факт + пояснення значення для козаків)

Приклад якісної відповіді (6 балів):

- **Перший аргумент:** За Зборівським договором, польські війська не мали права перебувати на території Війська Запорозького, що забезпечувало військову автономію. За Березневими статтями, московські залоги розміщувалися у Києві та Чернігові, що обмежувало незалежність.
- **Другий аргумент:** Зборівський договір не передбачав сплати податків у королівську казну, тоді як Березневі статті передбачали оподаткування Війська Запорозького на користь царя.
- **Третій аргумент:** За Зборівським договором, козаки не мали утримувати чужі війська, а за Березневими статтями, московські війська утримувалися за кошт України, що було додатковим тягарем для козацької казни."

Завдання 6. Порівняльна таблиця "Україна: від Речі Посполитої до сучасності"

Максимум: 7 балів (6.1 - 6 балів, 6.2 - 1 бал)

6.1. Заповнення таблиці (6 балів)

Орієнтири:

[9 ГІО 1.2.2-2] - аргументує за допомогою історичних фактів вплив на поведінку людини подій політичного, економічного та духовного життя

[9 ГІО 5.2.1-1] - ідентифікує та моделює ситуації, пов'язані з порушенням прав людини, та обирає способи захисту цих прав

[9 ГІО 5.3.1-4] - розрізняє додаткові можливості (привілеї) та обмеження за різними ознаками

Схема оцінювання: 1 бал за кожен правильно заповнений рядок (6 рядків)

Орієнтовні правильні відповіді (Ключі)

Для зарахування **1 балу** відповідь учня має бути близькою за змістом до однієї з наведених:

- Хто керує державою? (Сучасна Україна): Президент, Верховна рада (парламент), уряд, народ України через обраних представників
- Хто має право обирати владу? (Річ Посполита): Шляхта (на сеймиках / під час виборів короля).
- Хто має право обирати владу? (Гетьманщина): Козацтво / Козацька старшина / Генеральна військова рада (з часом право звужувалось).
- Основа економіки (Річ Посполита): Сільське господарство / Фільваркове господарство / Панщина / Аграрне господарство.
- Найбільша група населення (Гетьманщина): Селяни / Козаки. (Будь-яка з цих відповідей є правильною).
- Чи можна вільно змінити місце проживання і роботу? (Сучасна Україна): Так / Так, це гарантовано Конституцією / Існує право на вільне пересування та вибір праці.

6.2. Головна перевага (1 бал)

Орієнтир: [9 ГІО 5.2.1-1] ідентифікує та моделює ситуації, пов'язані з порушенням прав людини, та обирає способи захисту цих прав

Бали	Дескриптор
1	Формулює одну чітку, конкретну перевагу сучасної України з обґрунтуванням (2-3 речення).
0	Відповідь загальна, без конкретики або відсутня

Завдання 7. Оцінка постаті Василя-Костянтина Острозького

Максимум: 6 балів

- 7.1 та 7.2 (по 1 балу кожне)
- 7.3. Розгорнута оцінка (4 бали)

Орієнтири:

[9 ГІО 1.2.1-2] - встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами, процесами, вчинками людей, наводить приклади

[9 ГІО 4.2.3-2] - аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей

[9 ГІО 4.3.1-1] - описує, аналізує, оцінює різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб

[9 ГІО 5.1.3-1] - пояснює поняття “гідність” та ідентифікує в минулому та сучасності випадки захисту та порушення гідності людини

[9 ГІО 6.1.2-1] - наводить приклади, як громадяни можуть впливати на політичні і суспільні процеси

Бали	Дескриптор
4	Відповідь повна (4-6 речень), містить: загальну характеристику ролі Острозького + приклад успішних дій + приклад суперечливих дій + обґрунтований висновок про значення для України.
3	Виконано 3 з 4 критеріїв, є незначні неточності.
2	Виконано 2 з 4 критеріїв, або відповідь неглибока.
1	Виконано 1 критерій, відповідь дуже загальна.
0	Відповідь відсутня або неправильна.

Завдання 8. Люблінська унія

Максимум: 5 балів (8.1 - 3 бали, 8.2 - 2 бали)

8.1. ТАК/НІ (3 бали)

Схема оцінювання: 0,5 бала за кожну правильну відповідь (6 тверджень \times 0,5 = 3 бали)

Правильні відповіді:

1. НІ
2. ТАК
3. ТАК
4. ТАК
5. ТАК
6. НІ

8.2. Пояснення (2 бали)

Орієнтир:

[9 ГІО 1.2.3-1] - визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів;

[9 ГІО 3.2.2-1] - на основі аналізу джерела ідентифікує події та явища політичної, соціальної, економічної, культурно-інтелектуальної історії, історії повсякденності тощо;

Бали	Дескриптор
2	Самостійно пояснює позитивні зміни (для яких груп), негативні наслідки та найбільш уразливі верстви. Відповідь логічна, 3-4 речення.
1	Пояснює частково, відсутній один з елементів або пояснення поверхове.
0	Не може пояснити, або відповідь відсутня.

Завдання 9.2 Козацькі повстання

Максимум: 4 бали

Схема: 1 бал за кожен правильно заповнений рядок у двох повстаннях (4 рядки × 1 бал)

Завдання 11. Повсякденне життя

Максимум: 6 балів (11.2 - 2 бали, 11.3 - 4 бали)

11.2. ТАК/НІ (2 бали)

Схема: 0,5 бала за кожну правильну відповідь (4 твердження × 0,5)

11.3. Типовий день (4 бали)

Орієнтир: [9 ГІО 4.3.1-1] описує, аналізує, оцінює різні інтерпретації історичних подій, явищ, процесів, діяльності історичних осіб

Бали	Дескриптор
4	Обсяг 3 речення. Описано ранок, день, вечір. Інформація історично достовірна, деталі відповідають епосі XVI-XVII ст.
3	Обсяг відповідає, відсутня одна частина дня або є 1-2 історичні неточності.
2	Обсяг менший, описано 1-2 частини дня.
1	Дуже коротка відповідь, багато сучасних реалій.
0	Відповідь відсутня.

Завдання 13.4. Реалістична дія для запобігання конфліктам

Максимум: 3 бали

Орієнтир:

[9 ГІО 4.3.2-3] - висуває гіпотези на основі знань і розуміння стосовно впливу історичних подій на майбутнє

Бали	Дескриптор
3	Вказано верству суспільства, аргументи чіткі і логічні.
2	Вказано верству суспільства, пояснення неповне або поверхнове.
1	Вказано верству суспільства, пояснення відсутнє.
0	Відповідь відсутня.

Завдання 14.3. Ідеї для порозуміння

Максимум: 4 бали

Орієнтир:

[9 ГІО 6.3.1-3] пропонує способи подолання конфліктів, розв'язання соціальних, політичних та інших суперечностей

[9 ГІО 5.3.1-2] розкриває сутність принципу недискримінації і виявляє його порушення у повсякденному житті і медіаповідомленнях

Бали	Дескриптор
4	Описано емоції та враження + зміни у розумінні + конкретні дії, які готовий/а зробити. Щирість, особиста позиція, грамотна побудова.
3	Виконано 2 з 3 елементів, є особиста позиція.
2	Виконано 1-2 елементи, відповідь загальна.
1	Відповідь формальна, без особистої позиції.
0	Відповідь відсутня.

Бланк оцінювання за групами результатів

Частина	Завдання	Ключ / Правильна відповідь	Макс. бал	ГІО1	ГІО2	ГІО3	Бали учня за групою результатів			Заг. бал
							ГІО1	ГІО2	ГІО3	
A	1	Б	1	1						
A	2.1	Б, В, Г	3		3					
A	2.2	Див. критерії	2		2					
A	3	А-5, Б-1, В-3, Г-4	4	4						
A	4	Див. критерії	4	4						
A	5.1	(залежить від аргументації)	1		1					
A	5.2	Див. критерії	6		6					
A	6.1	Див. критерії	6	2	2	2				
A	6.2	Див. критерії	1			1				
A	7.1	Див. критерії	1	1						
A	7.2	Див. критерії	1		1					
A	7.3	Див. критерії	4	1	1	2				
B	8.1	Див. критерії	3	1	2					

В	8.2	Див. критерії	2		1	1				
В	9.1	А, В	2		2					
В	9.2	Див. критерії	4	2	2					
В	10.1	Б, В	2		2					
В	10.2	Див. критерії	2			2				
В	11.2	Див. критерії	2	2						
В	11.3	Див. критерії	4	2	2					
В	12.1	1-Б, 2-В, 3-А, 4-Г	3		3					
В	12.2	Див. критерії	1			1				
В	13.1	Б, В, Д, Є	3		3					
В	13.2	В→Б→Г→А	1	1						
В	13.3	Див. критерії	1		1					
В	13.4	Див. критерії	3		2	1				
В	14.1	А	1			1				
В	14.3	Див. критерії	4		2	2				
РАЗОМ			59	21	30	8				

Після перевірки відповідей учня / учениці набрані ним / нею бали **переводять у шкалу 1 – 12** відповідно до Схем переведення результатів). Для цього кількість набраних учнем/ ученицею сирих балів за кожною з груп результатів треба **розділити на 3 і округлити за загальноприйнятими правилами округлення**.

Переведення балів у 12-бальну шкалу

Після перевірки відповідей учня / учениці набрані ним/нею бали **переводять у шкалу 1-12** для кожної групи результатів окремо.

Схема переведення для ГІО1 (максимум 21 бал):

Бали	0-2	3-4	5-7	8	9-10	11-12	13-14	15-16	17-18	19-20	21
Оцінка	1	2	3-4	5	6	7	8	9	10	11	12

Схема переведення для ГІО2 (максимум 30 балів):

Бали	0-3	4	5-6	7	8-10	11-13	14-18	19-22	23-26	27-29	30
Оцінка	1	2	3	4	5	6	7-8	9	10	11	12

Схема переведення для ГІО3 (максимум 8 балів):

Бали	0-1	2	3	4	5	6	7	8
Оцінка	1-3	4	5	6-7	8	9	10-11	12